

آیین‌نامه مدیریت حمل و نقل بار و مسافر در شهر و حومه

تاریخ : ۱۹ تیر، ۱۳۸۸

موضوع : حقوق حمل و نقل

وزیران عضو کارگروه توسعه حمل و نقل عمومی و مدیریت مصرف سوخت در جلسه مورخ ۱۳۸۷/۱۱/۱۹ به استناد اصل یکصد و سی و هشتم قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران و با رعایت تصویب‌نامه شماره ۱۳۱۴۰۱/ت/۴۸۰۴۸ هـ مورخ ۱۳۸۷/۷/۳۰ آیین‌نامه مدیریت حمل و نقل بار و مسافر در شهر و حومه را به شرح زیر تصویب نمودند:

آیین‌نامه مدیریت حمل و نقل بار و مسافر در شهر و حومه

ماده ۱- در این آیین‌نامه اصطلاحات و عبارات زیر در معانی مشروح مربوط به کار می‌روند:

الف - ستاد: ستاد مدیریت حمل و نقل و سوخت

ب - شورای عالی: شورای عالی هماهنگی ترافیک شهرهای کشور

پ - شورای همتا: شورای هماهنگی ترافیک استان

ت - شورا: شورای اسلامی شهر

ث - سازمان مدیریت حمل و نقل مسافر: سازمان مدیریت حمل و نقل همگانی تابع شهرداری با اساسنامه مصوب که مدیریت و نظارت بر سامانه‌های حمل و نقل عمومی شهری شهر اعم از انواع تاکسی، ون، مینی‌بوس، مدیبوس و اتوبوس را بر عهده دارد.

ج - سازمان مدیریت حمل و نقل بار: سازمان مدیریت حمل و نقل بار تابع شهرداری با اساسنامه مصوب که مدیریت و نظارت بر سامانه‌های حمل و نقل عمومی بار شهری اعم از شرکتهای حمل و نقل بار شهری و حومه‌ای را بر عهده خواهد داشت.

چ - مدیریت حمل و نقل مسافر: مدیریت حمل و نقل مسافر در شهرهایی که دارای سازمان حمل و نقل همگانی هستند ایجاد شده و مدیریت و نظارت بر فعالیت سامانه‌های حمل و نقل مسافر را زیر نظر سازمان حمل و نقل همگانی برعهده دارد.

ح - مدیریت حمل و نقل بار: مدیریت حمل و نقل بار شهرداری در شهرهایی که دارای سازمان حمل و نقل همگانی هستند ایجاد شده و مدیریت و نظارت بر حمل و نقل بار را زیر نظر سازمان حمل و نقل همگانی برعهده دارد.

خ - مدیریت حمل و نقل بار و مسافر: مدیریت حمل و نقل بار شهرداری در شهرهایی که فاقد هر یک از سازمانهای یادشده برای مدیریت امور حمل و نقل بار و مسافر هستند ایجاد شده و مدیریت و نظارت بر حمل و نقل بار و مسافر را بر عهده دارد.

د - شرکت حمل و نقل بار شهری: شخصیت حقوقی که با رعایت مفاد این آیین نامه و مقررات مربوط، با هدف حمل و نقل بار شهری موفق به اخذ مجوزهای لازم از شهرداری در حمل و نقل بار (به نمایندگی از شهرداری) شده و تحت نظر شهرداری فعالیت می نماید.

ذ - شرکت حمل و نقل مسافر شهری: شخصیت حقوقی که با رعایت مفاد این آیین نامه و مقررات مربوط، با هدف حمل و نقل شهری موفق به اخذ مجوزهای لازم از شهرداری شده و فعالیت می نماید.
ر - پروانه اشتغال به حمل بار و مسافر: مجوزی که برای اشتغال به حمل بار و مسافر توسط شخص حقیقی واجد شرایط تحت پوشش شرکت حمل و نقل برای مدت، خدمت، مسیر و محدوده معین، طبق این آیین نامه و سایر مقررات مرتبط، توسط شهرداری صادر می گردد.

ز - محدوده: براساس قانون تعاریف محدوده و حریم شهر، روستا و شهرک و نحوه تعیین آنها - مصوب ۱۳۸۴ - محدوده شهر عبارت است از حد کالبدی موجود شهر و توسعه آتی در دوره طرح جامع و تا تهیه طرح مذکور در طرح هادی شهر که ضوابط و مقررات شهرسازی در آن لازم الاجرا است. شهرداریها علاوه بر اجرای طرحهای عمرانی از جمله احداث و توسعه معابر و تأمین خدمات شهری و تأسیسات زیربنایی در چارچوب وظایف قانونی مرز کنترل و نظارت بر احداث هرگونه ساختمان و تأسیسات و سایر اقدامات مربوط به توسعه و عمران در داخل محدوده شهر را نیز به عهده دارند.

ژ- حریم: براساس قانون تعاریف محدوده و حریم شهر، روستا و شهرک و نحوه تعیین آنها - مصوب ۱۳۸۴ - حریم شهر عبارت است از قسمتی از اراضی بدون فاصله پیرامون محدوده شهر که نظارت و کنترل شهرداری در آن ضرورت دارد و از مرز تقسیمات کشوری شهرستان و بخش مربوط تجاوز نکند. در این آیین نامه منظور از کلمه « حومه » همان حریم می باشد.

ماده ۲- به موجب ماده (۹) قانون توسعه حمل و نقل عمومی و مدیریت مصرف سوخت - مصوب ۱۳۸۶ - و ماده (۲) آیین نامه اجرایی قانون یادشده، حمل و نقل بار و مسافر در محدوده شهر و حومه (حریم) آن، توسط شهرداریها مدیریت می شود.

ماده ۳- شهرداری برای انجام وظایف مدیریتی خود در حمل و نقل بار و مسافر در محدوده شهر و حومه می تواند در شهرهای با جمعیت بیش از یکصد هزار نفر، سازمان مدیریت حمل و نقل مسافر و سازمان مدیریت حمل و نقل بار و در شهرهای دارای سازمان حمل و نقل همگانی، مدیریت حمل و نقل مسافر و مدیریت حمل و نقل بار در سازمان حمل و نقل همگانی شهرداری و در سایر شهرها مدیریت حمل و نقل و مسافر تأسیس نماید.

تبصره - سازمان مدیریت حمل و نقل مسافر می‌تواند از ادغام سازمان (شرکت) اتوبوسرانی، تاکسیرانی، پایانه‌ها (و در صورت وجود، قطار شهری) به وجود آید.

ماده ۴- برای انجام خدمات حمل و نقل بار و مسافر در محدوده شهر و حومه آن، شرکت‌های حمل و نقل بار یا مسافر درون شهری، در چارچوب مقررات و قوانین مربوط تحت مدیریت شهرداری فعالیت می‌نمایند.

تبصره ۱- اشخاص حقیقی فعال در حمل و نقل باید ظرف شش ماه پس از ابلاغ این آیین‌نامه صرفاً در قالب شرکت تعاونی یا خصوصی ساماندهی شده مجاز به ادامه فعالیت خواهند بود.

تبصره ۲- اشخاص حقیقی و حقوقی فعال در حمل و نقل شهری و حومه‌ای بار و مسافر موظفند حداکثر ظرف شش ماه از تاریخ ابلاغ این آیین‌نامه و براساس برنامه زمان‌بندی شهرداری، خود را با مفاد آن تطبیق دهند. در غیراین‌صورت، با اعلام شهرداری، نیروی انتظامی از ادامه فعالیت آنها جلوگیری خواهند نمود.

ماده ۵ - با تصویب این آیین‌نامه وظایف و اختیارات مشابه اشخاص حقوقی، دستگاهها، سازمانها، نهادها، اتحادیه‌ها، تعاونی‌ها و تشکلهای صنفی فعال در امور حمل و نقل بار و مسافر در محدوده شهرها و حومه، به شهرداری واگذار می‌گردد و نامبردگان مذکور موظفند ظرف دو ماه از تاریخ ابلاغ این آیین‌نامه، سوابق، اسناد، مدارک و اطلاعات مربوط را طی صورتجلسه، در اختیار شهرداریها (یا سازمانها/شرکتها و واحدهایی که به نمایندگی از شهرداری معرفی می‌گردند) قرار دهند.

ماده ۶ - شهرداریها موظفند با رعایت مقررات مربوط، در موارد ذیل برای مدیریت حمل و نقل بار و مسافر در محدوده شهرها و حومه آن اقدام نمایند:

الف - مطالعه، تهیه و تنظیم برنامه جامع و هماهنگ برای تعیین خط‌مشی اجرایی حمل و نقل بار و مسافر درون شهری و اجرای آن در قالب برنامه‌های درازمدت، میان مدت و کوتاه مدت پس از تصویب در مراجع ذیصلاح.

ب - آموزش و فرهنگسازی

پ - مدیریت و استقرار سامانه‌های هوشمند حمل و نقل (ITS)

ت - مدیریت و توسعه سامانه حمل و نقل عمومی

ث - اعمال ضوابط ایمنی حمل و نقل بار و مسافر

ج - معاینه فنی خودروها براساس مقررات مربوط

چ - صدور پروانه بهره‌برداری شرکت‌های حمل و نقل بار و مسافر و نظارت بر فعالیت آنها.

ح - صدور پروانه فعالیت ناوگان حمل و نقل بار و مسافر

خ - صدور پروانه اشتغال افراد در امور حمل و نقل بار و مسافر

د - صدور بارنامه و برگ بار ویژه (ترافیکی)

ذ - راه‌اندازی و اداره پایانه‌های بار و مسافر شهری و حومه‌ای

ر - اعمال محدودیت زمانی و مکانی برای حمل و نقل بار و مسافر

ز - نظارت مستمر بر عملکرد و رضایت ذینفعان حمل و نقل بار و مسافر

ماده ۷- تا زمان تدوین و ابلاغ ضوابط ایمنی حمل و نقل بار در محدوده شهر و حومه، آیین‌نامه‌ها و دستورالعمل‌های جاری مربوط به ایمنی حمل و نقل جاده‌ای بار، ملاک عمل است.

ماده ۸- برای رسیدگی به تخلف در امور حمل و نقل بار و مسافر، هیئت انضباطی سه نفره مرکب از نماینده شهردار، نماینده وزارت کشور و نماینده شرکتهای حمل و نقل بار یا مسافر تشکیل شده و نسبت به تخلف شرکتهای و ذینفعان رسیدگی و رأی لازم را صادر می‌نماید.

ماده ۹- دستگاههای اجرایی ذیربط به ویژه وزارتخانه‌های کشور، تعاون، راه و ترابری، بازرگانی و نیروی انتظامی جمهوری اسلامی ایران، موظفند همکاری و هماهنگی‌های لازم را با شهرداری برای اجرای وظایف مقرر در این آیین‌نامه به عمل آورند.

ماده ۱۰- برای پیگیری اجرای مفاد این آیین‌نامه در استانها، کارگروهی به ریاست استاندار و متشکل از اشخاص ذیل ایجاد می‌شود:

الف - معاون امور عمرانی استانداری به عنوان دبیر کارگروه

ب - فرمانده نیروی انتظامی استان

ج - شهردار شهر مربوط

د - فرماندار شهرستان مربوط

ماده ۱۱- شهرداریها عملکرد سه ماهه خود را به شورای همتا گزارش نموده و شورای همتا موظف است ضمن نظارت مستمر بر اجرای مفاد آیین‌نامه توسط شهرداریها، عملکرد سه ماهه را به وزارت کشور (دبیرخانه شورای عالی) گزارش نماید. شورای عالی باید گزارش عملکرد شش ماهه استانها را جمع‌بندی نموده و به ستاد ارسال نماید.

ماده ۱۲- وزارت کشور موظف است ضمن نظارت بر حُسن اجرای این آیین‌نامه و ارزیابی عملکرد شهرداریها، شرایط لازم برای اعطای جایزه مدیریت حمل و نقل بار و مسافر درون شهری را فراهم و به ستاد گزارش نماید.

این تصویب‌نامه در تاریخ ۱۳۸۸/۳/۱۷ به تأیید مقام محترم ریاست جمهوری رسیده‌است .

اصلاح آیین‌نامه مدیریت حمل و نقل بار و مسافر در شهر و حومه

وزارت راه و ترابری - وزارت کشور - وزارت بازرگانی - وزارت تعاون

نظر به اینکه در تصویب‌نامه شماره ۶۱۵۸۵/ت/۴۲۲۸۲ ک مورخ ۱۳۸۸/۳/۲ که براساس متن پیشنهادی تنظیم و ابلاغ شده است، اشتباهاتی به شرح زیر صورت گرفته است، لذا مراتب برای اصلاح اعلام می‌شود:

- ۱- در بند (ث) ماده (۱) واژه «همگانی» و عبارت «شهری شهر» به واژه «مسافر» تبدیل می‌شوند.
- ۲- در بند (خ) ماده (۱) قبل از واژه «شهرداری» عبارت «و مسافر» اضافه می‌شود.
- ۳- در بند (د) ماده (۱) عبارت «(به نمایندگی از شهرداری)» حذف می‌شود.
- ۴- در بند (ذ) ماده (۱) واژه «مسافر» بعد از عبارت «با هدف حمل و نقل» و عبارت «تحت نظر مؤسسه یادشده» قبل از واژه «فعالیت» اضافه می‌شود.
- ۵- در ماده (۳) بعد از واژه «می‌تواند» عبارت «با توجه به شرایط شهر و تشکیلات حمل و نقل خود» اضافه و عبارت «مدیریت حمل و نقل و مسافر» به عبارت «مدیریت حمل و نقل بار و مسافر» اصلاح می‌شود.

۶- در تبصره ماده (۳) واژه مدیریت «پایانه‌ها» حذف می‌شود.

۷- در ماده (۴) بعد از عبارت «مقررات و قوانین مربوط» عبارت «که در قالب تبصره‌های (۱) و (۲) این ماده تأسیس شده و به ثبت رسیده یا خواهند رسید» اضافه می‌شود.

۸- در تبصره‌های (۱) و (۲) ماده (۴) عبارت «ظرف شش ماه» به عبارت «ظرف دوازده ماه» تغییر می‌یابد.

۹- در ماده (۵) بعد از عبارت «تشکل‌های صنفی فعال» عبارت «از جمله آژانس‌ها و مؤسسات خودروی کرایه و مانند آنها» و بعد از عبارت «اطلاعات مربوط را» عبارت «بنا به درخواست شهرداری هر شهر از کارگروه موضوع ماده (۱۰) این آیین‌نامه» اضافه می‌شود.

۱۰- متن ماده (۷) به عبارت «تا زمان تدوین و ابلاغ ضوابط ایمنی حمل و نقل بار یا مسافر، آن بخش از آیین‌نامه‌ها و دستورالعمل‌های جاری مربوط به ایمنی حمل و نقل جاده‌ای بار یا مسافر که قابل استفاده در ایمنی حمل و نقل بار و مسافر در شهر حومه می‌باشد ملاک عمل است» تغییر می‌یابد.

۱۱- در ماده (۸) بعد از عبارت «تشکیل شده و» عبارت «مطابق آیین‌نامه‌های انضباطی مربوط که برابر مقررات در مراجع ذیصلاح تصویب شده یا می‌شود» اضافه می‌شود.

۱۲- در ماده (۱۰) بعد از عبارت «اجرای مفاد» عبارت «ماده (۵)» اضافه می‌شود و متن زیر به عنوان بند «ه» به این ماده الحاق می‌شود.

ه- نمایندگان دستگاه‌های اجرایی مربوط استان حسب موضوع « دبیر هیئت دولت - مجید دوستعلی